

Spännande skivår inom pop, roots- och världsmusik

Det har varit ett riktigt fint skivår i år, skulle jag hävda utifrån min speciella kråkvinkel som innehåller avlyssningar av både pop/rock, jazz, världsmusik och finlandssvensk roots-musik. Observera dock att jag lyssnat på långt ifrån allt inom dessa kategorier. Listan är mer att se som en liten aptitretare på bra musik som gjorts under året än som något försök till kanonisering av årets skivutgivning. Därför ska också beteckningarna "årets bästa" tas med en rejäl nypa salt.

1. Bob Dylan: "Love and Theft". Observera att titeln är ett citat, uppenbarligen av titeln på blackface minstrel-forskaren Eric Lotts mycket intressanta bok om hur vita artister en gång i världen målade sig svarta i ansiktet för att efterlikna afro-amerikanska sångare och dansare. Dylans mångbottnade skiva är för mig en klar etta bland de skivor jag lyssnat på i år. Sällan har man hört något så dagsaktuellt och samtidigt så historiskt förankrat, så förankrat både i Dylans egen personhistoria och i en större amerikansk historia och musikhistoria. Dylan är här en kommentator till allt möjligt stort och smått, subliment ironisk, nästan elak ibland, men sällan bitter, i stället fylld av ett slags loser-winner-attityd som är ytterst befriande i dessa av krig, krigsretorik och terroristdåd hemsökta tider. Ett speciellt plus för Dylans kameleontiska förmåga att så att säga byta färg, eller ömsa skinn om man använder en ormmetafor: han lyckas ta sig ut rockens strikta estetiska ram genom att leka med olika former, speciellt frapperande vad gäller äldre swing och ren och skär sentimental croonermusik. Charmerande! Årets skiva alla kategorier.

2. Marc Ribot: Saints. Den amerikanska gitarristen Marc Ribot brukar klassas som avantgarde-artist, men om detta innebär att han är snårig och oåtkomlig är etiketten helt felaktig. Ribot är i stället intellektuellt stimulerande, glasklar i sitt sätt att spela, med en attityd som respekterar, ja älskar den musik han spelar och samtidigt dekonstruerar den. Ribot har med sina olika gränsöverskridande projekt och sin workaholic-etik blivit ett allt mer centralt musiknamn inom väldigt många sidor av populärmusiken av i dag. Att säga att Ribot till exempel knycker den kubanska musiken med sina två 90-talsskivor med Los Cubanos Postizos (proteskubanerna), att han fejkar den och ironiserar den är inte sant. Tvärtom hyllar han den på sitt speciella sätt. Men här på den nya soloskivan hyllar han en massa olika traditioner från New Orleans till Broadway och Beatles, från free jazz till fake jazz. You name it. Marc was there. Årets avantgarde pop-album.

3. Orlando "Cachaito" Lopez: Cachaito. Vilken rytmisk och improvisatorisk fest är inte denna platta med Buena Vista Social Club-bassisten, en skiva man aldrig kan få nog av, det gungar och svänger och kränger så det står härliga till. Det blir aldrig förutsägbart, tråkigt, monotont, utan är vibrerande, tungt och skönt, mörkt och explosivt. En utomordentligt fin blandning av akustiskt och elektroniskt är skivan dessutom. Och av ett slags deep jazz (på Kuba kallad tumbao) och avantgardistisk studioteknik. World Circuit är ett skivbolag som tydligen vågar ta risker, som vill förnya sig, komma bort från en alltför stark Buena Vista Social Club-stämpel. Årets jazzplatta.

4. Nick Lowe: The Convincer. Vad är detta för en kille som kan skriva sådana övertygande soul/country/pop-låtar som känns så oerhört enkla, intima, samtalsmässiga och samtidigt innehåller så mycket av ekon, inflytanden från

amerikanska roots-musikstilar? Killen måste vara en riktig Dr Jekyll & Mister Hyde som kan vända ut och in på känslorna på detta sätt utan att gå sönder. Stilistiskt är det som att blanda Johnny Rivers, Otis Redding och Johnny Cash och sedan skaka om en smula. Hans sätt att sjunga på amerikanska med engelsk accent är dessutom i mina öron häftigt. Årets popplatta.

5. Radio Tarifa: Cruzando El Río. Ett spanskt band inom den snabbt expanderande världsmusksektorn som vågat gå sina egna vägar, där man inte kan höra mycket av amerikanska musikaliska influenser i musiken, men som ändå svänger så det står härliga till, med flamenco-, raï- och inte minst hypnotiska marockanska gnawar-rytmer. Den tongivande engelske DJ:n Charlie Gillett har sagt att gruppen genom att återupprätta förbindelsen mellan Spanien och Nordafrika har skapat ett imaginärt third space, ett eget rum som inte längre är spanskt eller nordafrikanskt utan någonting som s a s både föregriper och kommer efter denna tudelning. Lysande musikalitet hos en trio som spelar in sin musik i ett gammalt garage i Madrid, även om det inte på den nya skivan finns någon sådan fantastisk låt som Nu alrest på gruppens debutplatta Rumba Argelina. Årets world music-platta.

6. Sam Phillips: Fan Dance. Skivan är producerad av Sam Phillips' lagvigda, T-Bone Burnett. Sam Phillips är namnet till trots en kvinna, det handlar om en märklig serie förvandlingar i detta fall: hon hette tidigare Leslie Phillips och hade en framgångsrik karriär som kristen popsångerska. Som singer/songwriter utan specifik kristen profil kallar hon sig Sam Phillips, men på den nya skivan har hon ytterligare ett namn, eftersom hon där också kallar sig Sam Burnett! Tala om multipla identiteter. Men skivan är en höjdare, märklig, konstig på ett trevligt sätt, fokuserar oerhört starkt på sångerskans originella, spännande röst i sparsmakade, lätt "vridna" arrangemang som gör att musiken/sången kommer att framstå som märkligt svävande, lite cabarettaktig, off-center, "utsatt på känslans hälleberg" för att citera Rilke, skapande ett eget marginellt, men trots detta viktigt utrymme. Skivans känslomässiga stråk är svåra att fixera, men det handlar om känslor av ironi, utsatthet, men också glädje, tillförsikt och ett existentiellt sökande utan gräns. Marc Ribot ger skivan ett skönt edgigt gitarrsound, också Carla Azar som "spelar" på traps och maracas ger Fan Dance en rytmisk spänst som känns ovanlig för ett singer/songwriter-album.

7. O Brother, Where Art Thou. Soundtracket till bröderna Coens bejublade film. Producerat liksom Sam Phillips Fan Dance av T-Bone Burnett, producentsnillet från Texas. Soundtracket lyfter fram old time-musiken och bluegrassen (två olika företeelser, om än nära släkt) till ett slags tillfällig (?) mainstream-position. Spännande bluegrass-album har ju kommit i en strid ström de senaste åren, både mer traditionalistiska sådana och mer experimentella. Banjoisten Bela Fleck har de senaste åren gett ut många fina skivor som tillhör båda dessa linjer, medan väl en klassiker som The Pizza Tapes med trion Garcia, Grisman och Rice ska kallas mer traditionalistiskt inriktad. Gillian Welch och Emmylou Harris tillhör också denna våg, liksom Norman Blake som på O Brother-skivan nu får sitt stora genombrott. Plus att Stanley Brothers från Clinch Mountain i Virginia mer än bluegrassens skapare Bill Monroe fungerar som skivans verkliga mentorer. Årets soundtrack och countryalbum.

8. Gotan Project: La Revancha Del Tango. Den här eklektiska Paris-gruppen visar att det går att skapa hållbara legeringar av de skenbart mest disparata element, som tango och techno. Till skillnad från till exempel finska Tango for Fours ytliga Piazzolla/Toivo Kärki-blandningar är detta en ytterst smart och effektivt uttänkt blandning. Det romantiska och det cinematografiska möts i fruktbara synteser på skivans stilistiskt väl blandade spår. Skivan innehåller både plysch och klös, som man

väl skrev på svenska P2-programmet Klingans hemsida om denna skiva. Årets lounge-album.

9. Madredeus: Movimento. Söker man musik som är vacker, spröd och elegant ska man kolla in portugisiska Madredeus som innehåller lite fado och lite easy listening, men framför allt en mycket välskolad, av saudade (längtan, nostalgi) fylld kultiverad europeisk musik. Det är knappast någon tillfällighet att denna musik är så populär i Europa i dag – det är lite som med vinrevolutionen. Folk vill ha något av livets goda som det heter, av elegans, stil, finess, inte bara volym, svordomar och annat busigt i den vägen. Jag är själv något kluven till Madredeus-konceptet. Ibland känns musiken nästan självalstrande, men för den punksångerskan, gruppens vokalist Teresa Salgueira har en röst som i fråga om eteriska kvaliteter är helt i klass med Björks, vilket gör att hennes röst flyter ovanför gruppens vältrimmade akustiska rytmmatta. Årets ambient world music-platta.

10. Vörå spelmansklubb: Musik i 30 år med Vörå Spelmansklubb. Boxen med dansbandsmusik och folkmusik från en trettioårig karriär med Vöråspelmännen är en riktig fest för kropp och själ där gunget, svänget och spelglädjen är placerade i högsätet. Musiken som kan förefalla enkel men som har komplexa rötter både i folkmusik och populärmusik är det närmaste vi här i Svenskfinland kommer Bill Monroes bluegrass. Ett speciellt plus för det ”tungt” kollektiva dansvänliga soundet på många av låtarna, samt sist men inte minst för den oefterhärmliga nostalgin som dyker upp när sångaren Olof Nyberg croonar som en annan Sven-Olof Sandberg. Årets finlandssvenska roots-platta.

Sven-Erik Klinkmann

Texten har tidigare publicerats i Vasabladet.

© Sven-Erik Klinkmann